

**СИЛАБУС ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА
ОСНОВИ ЛАТИНСЬКОЇ МОВИ З МЕДИЧНОЮ ТЕРМІНОЛОГІЄЮ**

Спеціальність: **І5 «Медсестринство»**
Спеціалізація: **І5.01 «Медсестринство»**
Освітньо-професійна програма: **Сестринська справа**
Код компонента в освітній програмі: **ОК 05**
Рівень вищої освіти: **перший (бакалаврський)**
Форма здобуття освіти: **очна (денна)**
Рік навчання: **1**
Семестр(и): **І (осінній)**
Тип освітнього компонента: **обов'язковий**
Навчальний рік: **2025-2026**

Обсяг: **3 ECTS (90 год.)**
Навчальні заняття: **практичні заняття, консультації**
Підсумковий контроль: **диф. залік**
Пререквізити: **знання граматики мови викладання на рівні загальноосвітньої середньої школи**

Кафедра/підрозділ: **кафедра латинської мови та медичної термінології, вул. Трінклера 12**
Керівник освітнього компонента: **доц. Литовська Олександра Веніамінівна,**
ov.lytovska@kbmdu.edu.ua

Сторінка освітнього компонента в Системі дистанційного навчання ХНМУ (Moodle):
<https://distance.knmu.edu.ua/course/view.php?id=5281>

ОПИС ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

Латинська мова є головним джерелом формування медичної наукової терміносистеми. Освітній компонент розглядає граматичні принципи та основи лексики й морфології латинської мови у межах, необхідних для використання у науковій та практичній діяльності сучасних медичних сестер.

МЕТА КУРСУ: практичне оволодіння здобувачами освіти основами граматики та принципами словотворення, засвоєння значень греко-латинських словотворчих елементів та визначеного мінімуму термінологічної лексики, який дозволить розуміти, а також свідомо, грамотно та творчо застосовувати медичні терміни латинською мовою, так само як і слова греко-латинського походження в українській транскрипції, а також коректне послуговування фармацевтичними термінами та знання вимог до виписування рецептів.

РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ: *(зрозумілою здобувачам мовою)*

- читати і писати латинською мовою;
- орфографічно правильно записувати медичні (анатомічні, гістологічні, клінічні) та фармацевтичні терміни;
- користуватися латинським словником відповідно до латинського алфавіту;
- робити двосторонній переклад виразів з іменниками і прикметниками в різних відмінках однини і множини;
- перекладати та конструювати медичні терміни з відомими греко-латинськими еквівалентами;
- утворювати клінічні терміни шляхом додавання двох або більше компонентів;
- використовувати греко-латинські медичні терміни в практичній діяльності фахівця;
- виписувати рецепти на будь-яку лікарську форму простим (скороченим) і розгорнутим способом;
- правильно записувати в рецепті тривіальні назви лікарських засобів, назви кислот, оксидів, солей та складних ефірів;
- користуватися ботанічною номенклатурою.

ЗМІСТ ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

Перелік тем лекцій:

Учбовим планом не передбачено

Перелік тем практичних /лабораторних занять/ семінарів (48 год.):

1. Вступ. Латинський алфавіт. Класифікація звуків. Наголос.
2. Система латинського іменника. Словникова форма. Граматичні категорії іменника. Неузгоджене означення.
3. Система латинського прикметника. Узгоджене означення.
4. Основні моделі анатомічних термінів. Порядкові числівники.
5. Прикметники III відміни. Дієприкметник.
6. Форми множини іменників та прикметників. Аббревіація в анатомічній номенклатурі.
7. Загальні відомості про іменники III відміни. Чоловічий рід.
8. Загальні відомості про іменники III відміни. Жіночий та середній рід.
9. IV та V відміни іменників.
10. Підсумковий контроль за матеріалом тем 1-9.
11. Вступ до клінічної термінології. Грецькі дублети латинських термінів на позначення частин тіла людини. Суфікси -oma, -itis, -osis.
12. Суфіксальний спосіб творення у клінічній термінології.
13. Грецькі корені на позначення тканин та секретів. Словотвір. Грецькі та латинські префікси.
14. Складні клінічні терміни. Грецькі терміноелементи на позначення патологічних станів та процесів, хірургічних втручань, методів діагностики та терапії.
15. Складні клінічні терміни. Початкові терміноелементи на позначення фізичних характеристик.
16. Практичні вправи з утворення та перекладу клінічних термінів.
17. Загальні відомості про латинське дієслово. Рецептурні вирази.
18. Вступ до фармацевтичної термінології. Тривіальні назви лікарських засобів. Структура фармацевтичного терміна. Латинські назви рослин та їхніх частин.
19. Тверді, рідкі та м'які лікарські форми. Рецепт. Структура і форма рецепту. Аббревіація у рецепті.
20. Хімічна номенклатура. Назви хімічних елементів, кислот, оксидів..
21. Хімічна номенклатура. Назви солей та складних ефірів.
22. Ботанічна номенклатура у рецепті.
23. Практичні вправи з перекладу фармацевтичних термінів.
24. Диференційований залік

Перелік тем самостійної роботи студента (42 год.)

1. Фонетика. Латинський алфавіт. Правила вимови.
2. Іменник. Система латинського іменника. Граматичні категорії іменника. Неузгоджене означення.
3. Система латинського прикметника. Узгоджене означення.
4. Основні моделі анатомічних термінів. Порядкові числівники.
5. Прикметники III відміни. Дієприкметник.
6. Форми множини іменників та прикметників. Аббревіація в анатомічній номенклатурі.
7. Загальні відомості про іменники III відміни.
8. IV та V відміни іменників.
9. Підсумковий контроль за матеріалом тем 1-8.

10. Вступ до клінічної термінології. Грецькі дублети латинських термінів на позначення частин тіла людини. Суфікси -oma, -itis, -osis.
11. Грецькі корені на позначення тканин та секретів. Словотвір. Грецькі та латинські префікси.
12. Складні клінічні терміни. Грецькі терміноелементи на позначення патологічних станів та процесів, хірургічних втручань, методів діагностики та терапії.
13. Складні клінічні терміни. Початкові терміноелементи на позначення фізичних характеристик.
14. Практичні вправи з утворення та перекладу клінічних термінів.
15. Загальні відомості про латинське дієслово. Рецептурні вирази.
16. Вступ до фармацевтичної термінології. Тривіальні назви лікарських засобів. Структура фармацевтичного терміна. Латинські назви рослин та їхніх частин.
17. Тверді, рідкі та м'які лікарські форми. Рецепт. Структура і форма рецепту. Аббревіація у рецепті.
18. Хімічна номенклатура. Назви хімічних елементів, кислот, оксидів, солей та складних ефірів.
19. Ботанічна номенклатура у рецепті
20. Практичні вправи з перекладу фармацевтичних термінів.
21. Диференційований залік.

СРС спрямована на поглиблення та закріплення теоретичних знань, отриманих під час аудиторного навчання та сприяють формуванню професійних компетентностей. Результати СРС підлягають контролю та включені до підсумкового контролю знань.

Консультації: онлайн за розкладом кафедри, наданим на сторінці курсу в Moodle.

Методи навчання: розповідь, бесіда, дискусія, практика, розв'язування ситуаційних вправ, кейс-метод, проблемно-орієнтований метод, творчий пошук.

ОЦІНЮВАННЯ

Загальна навчальна діяльність (ЗНД).

Оцінювання успішності здобувачів освіти здійснюється відповідно до Інструкції з оцінювання навчальної діяльності здобувачів вищої освіти в ХНМУ (<https://knmu.edu.ua/documents/normatyvni-dokumenty-navchalnogo-proczesu/>). Оцінка за практичне чи підсумкове заняття становить від 2 до 5 балів. Подання завдань за запізненням з неповажних причин тягне за собою зниження оцінки відповідно до відсотка запізнення в часі від часу виконання завдання. Завдання перевіряються до 24 год. Оцінки виставляються у електронний журнал. Незадовільні оцінки відпрацьовуються відповідно до Положення про порядок відпрацювання студентами ХНМУ навчальних занять (https://knmu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/05/polog_vidprac_zaniat.pdf).

Бали за ЗНД для дисциплін з формою контролю «диференційований залік» розраховуються як середнє арифметичне балів ПК за всі теми впродовж всього періоду вивчення дисципліни (з точністю до сотих) за таблицею 1 Інструкції з оцінювання (див. вище). ЗНД визначається у балах від 70 до 120.

Індивідуальні завдання (ІЗ) оцінюються до 10 балів.

Підсумковий контроль.

Диференційований залік з дисципліни проводиться викладачем академічної групи на останньому занятті з дисципліни.

Умовою допуску до диф. заліку є набрання 70 балів ЗНД. Оцінка за диф. залік становить від 50 до 80 балів.

Оцінка з дисципліни (ОД). $ОД = ЗНД + ІЗ + \text{диф. залік}$

Одержана здобувачем кількість балів з навчальної дисципліни далі оцінюється за 200 бальною

шкалою, ECTS ("A", "B", "C", "D", "E") та традиційною системою («задовільно», «добре», «відмінно»)

Оскарження результатів підсумкового контролю проводиться у встановленому в ХНМУ порядку (https://knmu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/05/polog_apel_kontrol.pdf).

ПОЛІТИКИ ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

Рекомендації щодо роботи на курсі: здобувачам рекомендовано брати активну участь у всіх формах роботи на заняттях, повністю виконувати письмові та домашні завдання, ставити запитання під час занять, відвідувати консультації, вчасно здавати завдання та виконувати усі форми контролю. Заохочується участь здобувачів у проведенні наукових досліджень та конференціях за тикою освітнього компонента.

Відвідування занять. Відвідування практичних занять є обов'язковим. Формою одягу під час офлайн-занять є білий медичний халат. При запізнення більше ніж на 5 хвилин ви можете бути не допущені до заняття. Пропущені заняття відпрацьовуються відповідно до Положення про порядок відпрацювання студентами ХНМУ навчальних занять (https://knmu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/05/polog_vidprac_zaniat.pdf).

Академічна доброчесність. ХНМУ стоїть на позиціях нульової толерантності до проявів академічної недоброчесності. Будь-які порушення принципів академічної доброчесності тягнуть за собою відповідальність у встановленому в ХНМУ порядку (https://knmu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/05/polog_ad-1.pdf).

Використання електронних гаджетів та інструментів штучного інтелекту допускається для виконання навчальних активностей, за умови дозволу викладача.

Політика щодо осіб з особливими освітніми потребами. Здобувачі з особливими освітніми потребами мають зв'язатися з викладачем задля розробки індивідуальної освітньої траєкторії.

Час відповіді викладача: 24 години.

Технічні вимоги до роботи на курсі:

- доступ до комп'ютера, ноутбука, планшета чи смартфона
- корпоративний обліковий запис Google з власним фото
- навички роботи з Google Workspace (Google Meet, Docs, Sheets, Slides, Forms) та Moodle
- інші вимоги кафедри

Технічна підтримка: АСУ (ev.shevtsov@knmu.edu.ua), Google (tehotdelknmu@gmail.com), Moodle (al.korol@knmu.edu.ua)

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА

1. Дерев'янченко Н. В. Литовська О.В Латинська мова та медична термінологія : навчальний посібник (для студентів вищих мед. навч. закладів). Харків : ХНМУ, 2017. 172 с.
2. Латинська мова та основи медичної термінології : національний підручник / Л. Ю. Смольська. П.А. Содомора, Д.Г. Шега та ін. К. : ВСВ «Медицина», 2019. 472 с.
3. Латинська мова для студентів стоматологічних факультетів: підручник / О.М. Беляєва, В.Г. Синиця, Л.Ю. Смольська та ін. 2-е вид. К. : ВСВ «Медицина», 2020. 464 с.
4. Міжнародна анатомічна термінологія (латинська, українська, англійська) / International anatomical terminology (Latin, Ukrainian, English) / О.І. Ковальчук. К. : Київ-плюс, 2023. 128 с.
5. FIPAT. Terminologia Anatomica. 2nd ed. FIPAT.library.dal.ca. Federative International Programme for Anatomical Terminology, 2019. URL: <https://libraries.dal.ca/Fipat/ta2.html>
6. ICD-11 pro Statistica Mortalitatіs et Morbiditatіs. URL: <https://icd.who.int/browse/2025-01/mms/la#1435254666>.
7. László Répás. Basics of Medical Terminology: Latin and Greek Origins. Medi-lingua, 2017. 100 p.

8. Medical Terminology for Health Professions / Ann Ehrlich, Carol L. Schroeder, Laura Ehrlich, Katrina Schroeder Smith. Cengage Learning; 8th ed., 2016. 688 p

9. Stedman's Medical Dictionary for the Health Professions and Nursing. Stedman's; 7th edition. 2011. 2439 p

В. о. зав. кафедри латинської мови
та медичної термінології

О.В. Литовська